

Kabdebó Tamás

Péli Zsófia: Tíz rózsaszírom – novellák

Péli Zsófia, a nőélet útjának felén egy tíz novellából álló kis kötetet publikált. Az írást nagyszüleinek ajánlotta, akik közül számosan emlékeznek a szerzetes debreceni Bán tanár úrra. Zsófia is ebből az alföldi nagyvárosból indult el, először magyar-angol szakon szerzett diplomát, majd olasz szakon is. Tanított, idegenforgalmi kalauz volt, könyvtári kisegítő, lett és maradt olasz zeneszerző férjének társa. Járt Európa sok vidékén, megtelepedett Firenzében, aztán – férjével együtt – áttette székhelyét Siena-ba.

Ez a bevezető részben utal arra is, ami Zsófia írásainak sajátja: a novellák nem helyhez kötöttek. Bár a szereplők magyar névre – olykor nevekre hallgatnak –, a háttér nekünk, olvasóknak kell felépítenünk, hogy elhelyezzük őket. Baj ez? Nem, csupán szokatlan és bizonyos értelemben eredeti stíl-megoldás. Egyrészt tudjuk azt, hogy a való élet magyarjainak csaknem egyharmada az országhatárokon túl él, másrészt a problémák, melyeket a novellahősök megélnék, egyszerre specifikusak és általános érvényűek. „Utazom. Már megint. Vándorként.” – mondja, monologizálja az első írás. (Hőse? Hősnője?) E költői kis röppenet oly mértékben általánosít, hogy csak találgathatunk.

A második írás már lokalizál: nem az országot hozza be a képbe, hanem a színteret és a cselekményt: a gyermekgondozást. És ami történik, az egyszerre váratlan és megdöbbentő – a szerző igen éles léleklátására vall. Ez a képesség aztán, mint a dinamó fel-felvilágító fénye, csaknem minden további írásban felviláglik. Erre kell összpontosítanunk, hiszen az élénk, sőt lélekteljes és drámai jelenetek, a párbeszédok pörgése mögött a leírás vázlatos. Baj ez? Nem baj, mert ez is stílus-sajátság. A tíz novellából nyolc könnyen átalakítható lehetne hangjátékká. Azt mondanám, a 7. jelzésű novella, mely a kötet leghosszabbja (49-71 lap), szinte követeli, hogy belőle hangjáték/rádiójáték is legyen. Ez egyben a kötet legértékesebb – és a drámák közepette is – legdrámaibb darabja.

Mindegyik írás valamilyen sorstragédiát, emberi betegséget vagy gyöngeséget céloz meg – leggyakoribban a carcinómát. Teszi ezt részvétellel, érzéssel, de szentimentalitás-mentesen. Nem tudom, hogy a kötet címe telitalálat-e? Ha rajtam múlt volna, én a Babér levelek címet választottam volna. Jellemző, hogy a novellák java „in medias res” kezdődik, talán azért is, mert Péli Zsófia helyzetteremtő képessége rendkívüli.

Küllemére nézve csinos kötettel van dolgunk, bár a hirdető fülszöveget túlzottan ítélem. A hasonlítgatás a kritikus dolga, nem a kiadóé.

Garbo Kiadó, 2006

Hír-tükör

2009. január 30-án, Zala Megye Napján, a Hevesi Sándor Színházban tartott ünnepségen – a többi kitüntetett között – a Zala Megye Közművelődéséért –díjat a keszthelyi születésű költő-drámaíró, Szálinger Balázs kapta. A korábban „alkotói díj” névre hallgató kitüntetés a következő indoklással ítelték a fiatal, több kötettel és díjjal elismert alkotónak: „A magyar verses epika feltámasztásáért, a zalai identitást erősítő munkájáért, a *Zalai Passió* című vígposzáért. A költő 1978-ban született Keszthelyen, majdnem egy évtizede az egyik legelismertebb fiatal magyar költő. Öt kötetére ugyanennyi díjat és ösztöndíjat kapott. A *Zalai Passió* című vígposza amellett, hogy feltámasztotta a magyar verses epika műfaját, megismertette a szélesebb irodalomolvasó közvéleménnyel megyénk egyik közelmúltbeli történelmi eseményét is. A *sík* című kiséposzában, a Gönczi Ferenc

„Göcsej és Hetés” című könyvében leírt népi hiedelmek motívumai köszönnek vissza. Újabb verseiben a szűkebb szülőföld problémáival, a falvak elnéptelenedésével, az utolsó földműves-szőlőműves generáció kihalásával foglalkozik. 2001-ben a Magyar Rádió Petőfi-díját, majd a Bródy Sándor-díjat vehette át. 2002-ben az Irodalmi Jelen folyóirat költészeti díját érdemelte ki. 2007-ben a balatonfüredi Quasimodo nemzetközi költőverseny kitüntetettje lett, majd 2008-ban SzépErnő-díjjal ismerték el munkásságát.” Hozzá kell tenni: a 2008-as könyvhétre jelent meg *A százegyedik év* című, három verses epikai művét tartalmazó kötet, a Magvető Kiadónál. Több darabját mutatták be. Jelenleg a Nemzeti Színház ösztöndíjasa. Készülő kötetét *M1/M7* címmel az ősz folyamán kerül kiadásra.

Estek a Költészet Napja alkalmából

Mint ismeretes, a húsvéti ünnepek miatt a költészet napi programok későbbre halasztódtak. Zalaegerszegen 16-án, a József Attila Könyvtárban vetélkedőt rendeztek középiskolások számára József Attila pályájáról és műveiről. Ugyanezen a napon, Keszthelyen, a Goldmark Károly Művelődési Központ színháztermében Szálinger Balázs szerzői estjére került sor. A költővel Péntek Imre főszerkesztő beszélgetett, közreműködtek a Hevesi Sándor Színház művészei, Mester Edit és Kricsár Kamill. 17-én, Zalaegerszegen a Páter dombi közösségi házban „Egerszegi Versünnep” címmel rendeztek találkozót a költészet jegyében. Török Zoltán református lelkész, a városi kulturális bizottság elnöke méltatta a költői szólás erejét. Csontos János *A száz év talány* című kötete kapcsán beszélt a „töredékek” kiegészítésének inspirációjáról és József Attila költészetéhez való viszonyulásának változásairól. Bence Lajos Lendváról, Szalai Zsolt és Sütő Csaba András Gyórból érkezett a rendhagyó találkozóra, melyen ők is a József Attilai költészet hatásairól, utóéletéről szóltak, valamint felolvastak újabb verseikből. Az Énekmondó Együttes megzenésített verseket adott elő, a házigazda Péntek Imre volt.

A Vitrin Egyesület tárlata és Pannon Tükör bemutató a szigligeti Alkotóházban

Az Alkotóház keresi helyét és funkcióját a megváltozott körülmények között. Néhány éve, mióta Dömötör Roland a ház gondnoka-vezetője, több kezdeményezés volt az intézmény nyitottabbá tételére. Ma – belépődíj ellenében – látogatható a park és arborétum, s a sokak által ismert „pingpong” terem kiállító térére alakult. Április 11-én hat egerszegi művész – Cseh Róbert, Németh Klára és Frimmel Gyula festménnyel, grafikával, Fischer György, Farkas Ferenc és Béres János szobrokkal-kispalsztikákkal – mutatkoztak be a település és az alkotóház közönségének. Béres János szobrászművész, a tárlat szervezője-rendezője elmondta, hogy a „Sziget-Liget Akadémia” nevet viselő kiállítóterem védnöke Kő Pál Kossuth-díjas szobrászművész, s az ő közreműködésével alakítják ki a további programokat. A tárlatnyitást követően a könyvtár helyiségében a Pannon Tükör törekvéseiről, a lap profiljáról és az újabb kiadói természetéről adott képet Péntek Imre főszerkesztő és Szemes Péter főszerkesztő-helyettes. Közreműködött Kelemen Gyula.

„ezt a festékesrongyot rátok hagyom”

Búcsúszavak egy festő halálára

Azt hittem, ráérünk, van időnk. A nagyvonalúan kezelt (lemondott, elhalasztott) találkozók, kiállítás-tervek, fotózások és végül egy jó kis katalógus, ami folyton szóba került, valahányszor a lesencetomaji lugas árnyékában, az idilli táj díszletei között üldögéltünk. Aztán egy váratlan (mindig váratlan) telefonüzenet: m. Molnár István festőművész, barátainak: Menyus – március 8-án végleg eltávozott.

Festő volt ízig-vérig. Színekben gondolkodott. Tiszta színekben, szürreális jelenetekben, nem reális dimenziókban. Amikor megismertem Szombathelyen, az akkori Életünk baráti körében, rögtön megértettük egymást. 1979-ben egyik első kiállítását is megnyitottam, a szöveg a *Mozgó Világban* megjelent, örültünk a rangos publicitásnak. A szenvedély és kitartás a mesterség elsajátítása terén sikerrel járt, bár autodidakta volt, a szakma titkait magas fokon ismerte és alkalmazta. Elbűvölő festői világot teremtett. A leghétköznapibb tárgyak, szituációk ecsetje nyomán átlényegültek, a kulcsok, ablakok, zászlók, gyufaszálak. Jellegzetes madárijesztőiben nemzedékünk „vérző fantomjaira” ismertünk. Emlékszem egy triptichonjára, melyen elégett, lekonyuló fejű gyufaszálak sorakoztak. A cím: A rendszerváltás előérzete. Emlékszem botrányos Kádár-portréjára is, mellyel kihívta maga ellen a hatóságok haragját. Félreértés ne essék: nem politizált. A véleményét képeibe fogalmazta, nem sokat törődve azok fogadtatásával. Kicsit bohém volt, kicsit könnyelműen bánt tehetségével. Amikor Lesencetomajra költözött, a nyolcvanas évek végén, ettől a változástól, a tájtól várt megkönnyebbülést, gyógyírt lelki bajaira. Ez részben sikerült. Magán művésztelepet szervezett, dolgozott, s gyűltek a képek. A figuratívítástól előbb elfordult, színorgiában tobzódó, absztrakt képeket festett, majd visszatért kedvenc „bábuihoz”. Kevesen tudták róla, hogy verseket is írt. Remek képek, gondolatgazdag megfigyelések, érzéki megjelenítés. Igazi „festői” fogalmazás. Arra kértem, adjon néhány rajtot a versekhez, úgy érdekesebb lehetne a közlés. Legyintett, majd előkeres néhányat, elküldi levélben. Ez is elmaradt. Mert azt hittük, ráérünk, van időnk. Most fájnak az elszalasztott lehetőségek, mindaz, amit megtehattünk volna – néhány vonást hozzátenni egy nagyszerű művész portréjához.

Celldömölkön, szülővárosa temetőjében búcsúztunk tőle, a fagyos márciusi télben. S ahogy írta egyik versében: „úgy emlékeztem festő vagyok... / a felhőket már zsebre tettem / indulok...” S valóban elindult oda, ahonnan nincs visszatérés. Mi, barátai és művészetének megbecsülői is, emlékeztetni fogjuk magunkat: élt itt egy festő, Pannóniában, aki ránk hagyta „festékesrongyát”. Ígérem, meg fogjuk becsülni!

EGERSZEGI KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRLAT LENGYELORSZÁGBAN

A magyar és lengyel parlament 2007-ben rendeletben nyilvánította március 23-át a Lengyel-Magyar Barátság Napjává. Ennek értelmében, évente, felváltva rendezik meg lengyel és magyar oldalon e nap ünnepét.

A Lengyel Köztársaság elnökének döntése alapján idén Krosno, Zalaegerszeg testvérvárosa, adott otthont a rendezvénysorozatnak, amelynek keretében megrendezésre került a kortárs magyar képzőművészetet reprezentáló, zalaegerszegi alkotóművészek kollektív tárlata.

A Regionális Kulturális Központ reprezentatív üvegfalú előcsarnokának két, emeleti szintjén huszonkilenc művész - Bárdosi Katinka, Bedő Sándor, Béres János, Borbás Helga, Budaházi Tibor, Cseh Róbert, Dienes Gyula, Ernszt András, Farkas Ferenc, Fischer György, Frimmel Gyula, Gábrriel József, Horváth László, Horváth László Adrián, Kiss Ágnes Katinka, László Edina, Marton Zoltán, Monok Balázs, Nagy Kálmán, Nagy Szilvia, Nemes László, Németh János, Németh Klára, Németh Miklós, Przetacznik Szabolcs Péter, Szentgróti Dávid, Szényi Zoltán, Tánczos György, Tóth Norbert – hetven alkotása került bemutatásra.

A közép-európai szellemiség, a nemzetközi áramlatok iránti érzékenység és lokális színek egyaránt megnyilvánultak a tárlaton kiállító zalaegerszegi alkotók műveiben.

Megjelenítették azt, amit kifejezhet egy képzőművész innen a Kárpát-medencéből a világról, önmagáról,

szűkebb környezetéről. Kortárs művészet ez minden ízében, de a tárlaton látható képek-szoborok nemcsak erről szólnak. Megtalálható bennük az ősi és a közös kultúrák tisztelete éppúgy, mint az ezredforduló modern eszmeisége. Magánmitológiát teremtettek műveikkel, melyek az egyéni sorsképletet és világlátást transzponálták időtlen, művészi üzenetté. A kiállított alkotásokban tükröződik a térség történelme, kultúrája, a tér-idő kontinuitás és a kortársi stílusáramlatok iránti fogékonyság.

A tárlaton szereplő válogatás igyekezett Zalaegerszeg képző – és iparművészeti arculatát jellemzően formáló és meghatározó vonásokat szem előtt tartani. A nemzetközi téren is megbecsült, alkotóerejük teljében lévő, befutott művészek mellett a feltörekvő, mást kereső fiatalok is helyet kaptak a testvérvárosi tárlaton. Ez a kettős szemlélet jellemzi az április végéig látható kollektívot. A gazdag választék összbenyomásaiból bontakozik ki e régió képzőművészeti teljesítménye, mely szerves részét alkotja napjaink magyarországi kortárs művészetének. A tárlat a különböző művészeti elkötelezettséget valló alkotók bemutatkozásának következményeként színes, lüktető, forrongó, eleven világot idéz meg. A művészek érzékenyen reagálnak a valóságra vagy éppen ennek a különleges időszaknak a jelenségeit emelik az alkotás meditatív szféráiba.

A nívós megnyilvánulási lehetőség a Zalaegerszegen élő és alkotó művészek számára nemcsak rangot jelentett, hanem egyben olyan kihívást is, amelynek során a kiállított művek méltó módon reprezentálták a kortárs magyar képzőművészetet, és megfeleltek az értő szakma és az igényes tárlatlátogatók elvárásainak.

Boncz Barnabás kurátor

Április 24-én, a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban rendezték meg Kabdebó Tamás József Attila-díjas író, költő, műfordító születésnapjára könyv- és CD-bemutatóját. Az Írországból élő alkotót Péntek Imre főszerkesztő köszöntötte, 75. születésnapja alkalmából, majd a 75 – novellák, elbeszélések című kötetét Szemes Péter, főszerkesztő-helyettes mutatta be. Megzenésített verseit Kelemen Gyula, az Énekmondó Együttes vezetője ajánlotta a közönség figyelmébe. Közreműködtek Papp Lujza és Kricsár Kamill, a Hevesi Sándor Színház művészei. A Száz írók és költők című antológiát, mely a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválra jelent meg, Kabdebó Tamás válogatásában, az Ír Nemzeti Kulturális Alapítvány igazgatója, Sinead MacHaodhat méltatta.